

□ 147. TỈ LỆ BẢN ĐỒ

A – MỤC TIÊU

Giúp HS bước đầu nhận biết ý nghĩa và hiểu được tỉ lệ bản đồ là gì ? (Cho biết một đơn vị độ dài thu nhỏ trên bản đồ ứng với độ dài thật trên mặt đất là bao nhiêu).

B – ĐỒ DÙNG DẠY HỌC

Bản đồ Thế giới, bản đồ Việt Nam, bản đồ một số tỉnh, thành phố... (có ghi tỉ lệ bản đồ ở phía dưới).

C – CÁC HOẠT ĐỘNG DẠY HỌC CHỦ YẾU

1. Giới thiệu tỉ lệ bản đồ

– GV cho HS xem một số bản đồ, chẳng hạn : Bản đồ Việt Nam (SGK) có ghi tỉ lệ 1 : 10 000 000 (hoặc bản đồ một tỉnh, thành phố nào đó có ghi tỉ lệ

273

b) 10 000dm Đ (Đúng vì 1dm trên bản đồ ứng với độ dài thật là 10 000dm)

c) 10 000cm S (Sai vì khác tên đơn vị)

d) 1km Đ (Đúng vì 10 000dm = 1000m = 1km)

1 : 500 000)... và nói : "Các tỉ lệ 1 : 10 000 000 ; 1 : 500 000 ; ... ghi trên các bản đồ đó gọi là *tỉ lệ bản đồ*".

– Tỉ lệ bản đồ 1 : 10 000 000 cho biết hình nước Việt Nam được vẽ thu nhỏ mười triệu lần, chẳng hạn : Độ dài 1cm trên bản đồ ứng với độ dài thật là 10 000 000cm hay 100km.

– Tỉ lệ bản đồ 1 : 10 000 000 có thể viết dưới dạng phân số $\frac{1}{10\,000\,000}$, tử số cho biết độ dài thu nhỏ trên bản đồ là 1 đơn vị đo độ dài (cm, dm, m...) và mẫu số cho biết độ dài thật tương ứng là 10 000 000 đơn vị đo độ dài đó (10 000 000cm, 10 000 000dm, 10 000 000m,...).

2. Thực hành

Bài 1 : Yêu cầu HS nêu được câu trả lời (có thể trả lời miệng, không phải viết), Chẳng hạn : Trên bản đồ tỉ lệ 1 : 1000, độ dài 1mm ứng với độ dài thật là 1000mm, độ dài 1cm ứng với độ dài thật là 1000cm ; độ dài 1dm ứng với độ dài thật là 1000dm.

Lưu ý : GV có thể đặt câu hỏi tương tự như trên với các bản đồ tỉ lệ 1 : 500 ; 1 : 100 ; ... để HS trả lời thêm.

Bài 2 : Yêu cầu tương tự như bài 1, HS chỉ cần viết số thích hợp vào chỗ chấm (thích hợp với tỉ lệ bản đồ và thích hợp với đơn vị đo tương ứng), chẳng hạn :

Tỉ lệ bản đồ	1 : 1000	1 : 300	1 : 10 000	1 : 500
Độ dài thu nhỏ	1cm	1dm	1mm	1m
Độ dài thật	1000cm	300dm	10 000mm	500m

Lưu ý : Nếu có điều kiện, GV có thể gợi ý để HS thực hiện theo chiều "ngược lại", chẳng hạn : Cho biết tỉ lệ bản đồ (1 : 200), cho biết độ dài thật (200cm). Ta có thể suy ra độ dài thu nhỏ trên bản đồ (1cm)...

Bài 3 : Yêu cầu HS ghi Đ hoặc S vào ô trống, chẳng hạn :

a) 10 000m S (Có thể giải thích : sai vì khác tên đơn vị, độ dài thu nhỏ trong bài toán có đơn vị đo là dm)